

Utbildningsdepartementet

Universitets- och högskoleenheten

Idéburna skolors riksförbunds remissvar på promemorian ”Ökad kvalitet i lärarutbildningen och fler lärare i skolan” (U2021/00301)

Idéburna skolors riksförbund (ISR) organiserar icke vinstutdelande fristående skolor och arbetar för att stärka möjligheterna för olika idéburna pedagogiska alternativ att bedriva förskola/skola inom det svenska utbildningsväsendet. ISR verkar för att försvara friskolereformens mångfaldssyfte och för en deltagande målstyrning där skolorna själva kan styra över hur verksamheten ska organiseras för att nå de nationella målen. På så vis främjas en reell pedagogisk mångfald, vilket är en förutsättning för en verklig valfrihet för elever och föräldrar.

Med idéburna skolor avses den definition som tagits fram av utredningen Idéburna aktörer i välfärden, SOU 2019:56

Sammanfattning

ISR tillstyrker förslaget om en försöksverksamhet med förkortad KPU och ser positivt på en breddning när det gäller förkunskaper. Dock avstyrks förslaget om att den förkortade utbildningen ska kunna ge en yrkesexamen på avancerad nivå. ISR föreslår istället att den förkortade utbildningen ska kunna fungera som första året i en två-årig kombinerad masterexamen (i ämnesdidaktik) och lärarexamen på avancerad nivå.

ISR tillstyrker också förslaget om fasta övningsskolor, men menar att det måste kombineras med att också kunna välja andra skolor av särskilda skäl. Det kan t.ex. handla om att göra sin VFU på en skola med alternativ pedagogik.

ISR avstyrker förslaget om att föreskriva kognitionsvetenskap som ett tvärvetenskapligt inslag i vissa kurser – och överhuvudtaget alla försök att politiskt definiera vilka vetenskapliga teorier som ska undervisas om på våra lärosäten.

Promemorian utvecklar de förslag om reformering av lärarutbildningen som formulerats i punkt 56 i januariöverenskommelsen. Förslagen följer noggrant det som efterfrågas och

omfattar en rad förändringar som vi väljer att inte kommentera. Istället vill vi koncentrera våra kommentarer till tre av förslagen:

1. Femårig försöksverksamhet med förkortad KPU (60-75hp)

Förslaget till förkortning innebär ett slags kondenserat KPU med ett tydligare yrkesfokus. Ämnesdidaktik görs till ett särskilt innehåll. Därtill kommer en breddning när det gäller vilka förkunskaper som kan accepteras som grund för antagning. Istället för krav på ett visst antal poäng inom specifika ämneskurser ska en bedömning av ämneskunskapernas relevans för det tilltänkta skolämnet göras. Det ska t.ex. gå att kvalificera sig i matematik genom ett ingenjörsprogram.

ISR tillstyrker förslaget i stort, men avstyrker förslaget om att låta ämneskunskapernas omfattning bestämma om lärarexamen blir på avancerad nivå. Eftersom det handlar om en yrkesexamen menar ISR att det är djupet på yrkeskunskaperna som bör avgöra nivån. Vi vill istället föreslå att öppna för en påbyggnad med ett andra år till en kombinerad lärarexamen på avancerad nivå och masterexamen i (ämnes)didaktik. Ett sådant påbyggnadsår skulle kunna erbjudas med varierande inriktningar – t.ex. mot olika idéburna verksamheter.

2. Fasta övningsskolor

ISR tillstyrker förslaget om fasta övningsskolor med en högre lärartäthet. Dessa skolor kommer också att kunna erbjuda en verksamhet där forskning- och utvecklingsarbete är en del. Det är dock viktigt att VFU-perioderna ger studenterna möjlighet att lära sig det grundläggande lärarhantverket och inte för snabbt kastas in i forsknings- och utvecklingsarbete. ISR menar också att det finns möjlighet att förlägga VFU:n också på andra skolor – till exempel idéburna. Varför inte öppna för att andra skolor kan knytas till övningsskolorna som ett slags "satellitiskolor" för VFU.

3. Kognitionsvetenskap som ett tvärvetenskapligt inslag i kurserna om utveckling och lärande

ISR avstyrker förslaget – liksom alla förslag om att politiskt styra vilka vetenskapliga teorier som ska undervisas om på våra lärosäten.

Några ytterligare synpunkter

I januariöverenskommelsens punkt 56 finns ett önskemål om en starkare koppling mellan teori och praktik i utbildningen. Detta betonas också och får ett ganska stort utrymme i promemorian. ISR har inga synpunkter på de olika förslag som syftar till att åstadkomma detta men vill peka på avsaknaden av problematisering när det gäller glappet mellan teori och praktik. Det tas för givet att kunskaperna i den s.k. utbildningsvetenskapliga kärnan

är kunskaper som läraren ska lära sig 'tillämpa' i vfu-delen. Relevansfrågan lyfts inte och beskrivningen av teori-praktik glappet blir därför alltför ensidig. T.ex. påstås att praktknära forskning växte fram för att praktiken ska bli forskningsgrundad, medan det i själva verket var tvärtom. Det växte fram för att få till stånd en forskning som är mer relevant ur praktikperspektiv.

Ensidigheten visar sig också i att lärarutbildningens forskningsgrund hanteras som om den praktknära forskningen ska kunna lösa de grundläggande problemen med lärarutbildningens forskningsbas. När forskningsanknytningen diskuteras så kommenteras inte det faktum att de forskningsresurser som går till ämnesinstitutionerna som ett resultat av att lärarstudenterna läser ämnen av olika slag inte går till yrkesrelevant forskning (t.ex. ämnesdidaktik).

Ytterst handlar det om huruvida läraryrket tillerkänns ett eget huvudområde.

För Idéburna skolors riksförbund

Håkan Wiclander

Ordförande

Idéburna skolors riksförbund

Epost: info@ideburenskola.se

Hemsida: www.ideburenskola.se